

Vrede over Israël

Jaargang 49
Nummer 3
Juni 2005

Van de redactie	2
Wekenfeest - Pinksterfeest	3
De middelste van de Opgangfeesten	7
Het Wekenfeest zoals het gevierd en beleefd wordt in Israël	12
Spreekbeurten	15
Recept	16

*Sjavoet - Wekenfeest
vrouwen verzamelen
graanschoven in de
heuvels van Judea,
zoals Ruth deed in de
velden van Boaz*

Tweemaandelijks orgaan, uitgegeven door Deputaten
'Kerk en Israël' van de Christelijke Gereformeerde
Kerken in Nederland

Van de redactie

In dit nummer besteden we aandacht aan het Wekenfeest.

In de Schriftstudie neemt ds. H.D. Rietveld zijn uitgangspunt in Leviticus 23.

In de studie van zijn hand wordt Pesach met Sjavoet verbonden via de Omertelling. Hij schets de ontwikkeling van Sjavoet van oogstfeest naar feest van de wetgeving. Nadat hij heeft laten zien dat de arme in Israël nooit vergeten mag worden en hoe de volkeren bij Israël betrokken worden, sluit hij af met enkele vergelijkende opmerkingen over Wekenfeest en Pinksteren vanuit het Nieuwe Testament.

Ds. Rietveld is predikant te Nijkerk en lid van Deputaten Kerk en Israël.

In het artikel 'de middelste van de Opgangsfesten' worden door mij als eindredacteur een aantal aspecten van dit, in vergelijking met Pesach, vrij onbekende feest op rij gezet. Dit wordt gedaan aan

de hand van de namen die aan dit joodse feest gegeven zijn.

In het derde artikel beschrijft dr. G.Ha. Cohen Stuart de wijze waarop Sjavoet in het hedendaagse Israël gevierd en beleefd wordt. Dr. G.Ha. Cohen Stuart, van 1982-1994 theologisch adviseur der NHK in Jeruzalem, viert zo mogelijk ieder jaar in Jeruzalem Israëls feesten mee; dat leidde tot het boek *Joodse Feesten en Vasten; een reis over de zee van de Talmood naar de wereld van het Nieuwe Testament*, Ten Have Baarn 3e druk 2004.

Met Sjavoet gebruikt men voornamelijk melkgerechten. Zij symboliseren de Torah, die om zijn voedende kracht vergeleken wordt met melk. Met een recept van 'Kwarkblintzes', een gerecht dat typisch bij het Wekenfeest hoort, wordt afgesloten.

Toegevoegd is tevens een lijst van sprekers die voor u van harte bereid zijn een Israëlavond te verzorgen.

Wekenfeest – Pinksterfeest

H.D. Rietveld

Men is het erover eens dat het Pinksterfeest oorspronkelijk een verwijzing naar de oogst inhoudt, zoals dat ook met het Paasfeest (Pesach) het geval is. Terwijl met Pesach een begin gemaakt wordt met de oogst, wordt de oogst afgerond met Sjavoeot. Dit Hebreeuwse woord betekent letterlijk “weken”. In Ex. 23:16 wordt Pinksteren genoemd “het feest van uw oogst, van de eerste vruchten van uw arbeid, die ge op het veld gezaaid zult hebben”. Maar in Ex. 34:22 lezen we voor het eerst de aanduiding “feest der weken”, het feest van de eerstelingen van uw tarweoogst.

Omertelling

Nadere gegevens vinden we in Lev. 23:15-21. Daar luidt Gods gebod dat de Israëlieten dagen moesten gaan tellen vanaf de dag na de sabbat van Pesach tot op de vijftigste dag. Het gebod luidt in Lev. 23:15 letterlijk: “En ge zult tellen vanaf de dag na de sabbat, vanaf de dag dat ge de omer van het beweegoffer brengt, ze zullen zeven volkomen sabbatten zijn.”

Deze telling staat daarom bekend als de omertelling. Het Hebreeuwse woord “omer” is de aanduiding van een bepaalde maat, ook wel door “garf”, een bundel korenhalmen, weergegeven. Door een speciale uitspraak van de beginletter hebben we in onze vertalingen wel het woord “gomer” staan. Het duidt de hoeveelheid manna aan die elke Israëliet tijdens de woestijnreis

dagelijks tot zich mocht nemen (Ex. 16:16). Men schat het op ongeveer ruim drie pond.

Het is sinds lange tijd gewoonte in de synagoge op de tweede avond van Pesach na de gebruikelijke lofzegging uit te spreken: “Vandaag is het één dag van de omer”. De volgende avond telt men, liefst bij het invallen van de avond: “Vandaag is het twee dagen van de omer”. Maar na de eerste week worden de dagen én de voorbije weken geteld, bijvoorbeeld: “Vandaag is het 33 dagen, dat is vier weken en vijf dagen van de omer”.

De duidelijke opdracht is dus de dagen te tellen vanaf de dag na de sabbat van Pesach. Het valt op dat veel feesten meerdere, vaak zeven, dagen in beslag nemen. Maar voor het feest van Sjavoeot geldt dat het maar één dag duurt. Voor de Joden buiten het land werd er voor alle zekerheid nog een dag extra aan toegevoegd (zoals bij alle feesten) opdat in ieder geval de voorgeschre-

Schriftstudie
n.a.v.
Leviticus 23:15-16

15 daarna zult gij u tellen van des anderen daags na den sabbat, van den dag dat gij de garve des beweegoffers zult gebracht hebben; het zullen zeven volkomen sabbatten zijn.

16 Tot des anderen daags na den zeven-den sabbat zult gij vijftig dagen tellen; dan zult gij een nieuw spijsoffer den HEERE offeren.

Wekenfeest – Pinksterfeest

ven dag als feestdag zou worden gevierd.

In Lev. 23 lezen we ook welke offers er werden verwacht: behalve twee beweegbroden ook de nodige dierenoffers. Staat er in Lev. 23 een vrij zakelijke opsomming van voorschriften, in Deut. 16:9-16 vinden we behalve de opdracht tot tellen ook de innerlijke gesteldheid die dan van de Israëliet verwacht wordt: "Gij zult vrolijk zijn voor het aangezicht van de HEERE, uw God (...) en gij zult gedenken dat gij een dienstknecht geweest zijt in Egypte".

Hier vinden we een duidelijke heenwijzing naar de uittocht uit Egypte. Het joodse feest der weken is dan ook te zien als het verlengde van Pesach, als de vijftigste Paasdag. Het wordt dan ook wel het Slotfeest genoemd.

Na de uittocht uit Egypte leidde God Zijn volk in het beloofde land om daar van de opbrengst van het land te leven. Dankbaarheid aan de HEERE staat centraal. Het wekenfeest heeft geen eigen symbolen of ceremoniën en kent ook geen uitgebreide viering, zoals Pesach of Soekot. Dat op Sjavoet in de synagoge en in de joodse woningen op enkele opvallende plaatsen bloemen zijn aangebracht laat nog zien dat de oude betekenis van oogstfeest niet vergeten is. Tegelijk wordt van de versiering met bloemen van de biema (verhoging waarop de Torah wordt gelezen) en de heilige arke (waarin de wetsrollen worden bewaard) gezegd dat dit moet worden gezien als symbool van de hellingen van de berg Sinai, die tijdens de wetgeving met bloe-

Een 17^e-eeuwse Hollandse Omerrol

men en planten waren bedekt. Dat brengt ons bij de tweede betekenis van het Wekenfeest.

Gedenkdag wetgeving

In de eeuwen na Christus' geboorte veranderde nl. de betekenis van Sjavoet voor de Joden. De tempel was er niet meer en de meerderheid van het volk leefde ook niet meer in het beloofde land. Dus kon er geen oogst meer voor Gods aangezicht gebracht worden. In de rabbijnse traditie werd nu de verbinding gelegd met de geschiedenis van Israël gedurende de woestijntocht. Het wekenfeest krijgt het karakter van het gedenken van de wetgeving van God aan Zijn uitgeleide volk bij de Sinai. Dit verband wordt door de Bijbel zelf niet gelegd, maar we kunnen wel begrijpen dat zo'n belangrijk moment in Israëls volksbestaan dat toch ook onderweg naar het beloofde land plaatsvond op deze manier extra aandacht heeft gekregen.

D. Hausdorff schrijft in *Jom Jom*, zijn bekende leerboek voor joodse kinderen: "Op Pesach werden we een volk, op Sjavoet, het feest waarop we de Torah kregen, werden we een bijzonder volk, werden we Gods volk. Zonder Torah zouden we een gewoon volk zijn, zoals

Het
Wekenfeest
krijgt het
karakter
van het
gedenken
van de
wetgeving

er zoveel volkeren waren of zijn”. Zo is ook de gewoonte ontstaan - waarvan men de ouderdom niet weet - om vanaf de avond van Sjavoeot tot bijna in de morgenstond zich met het bestuderen van de Torah bezig te houden, afgewisseld met een eenvoudige maaltijd of andere versnaperingen. Deze nacht heet de “leel sjavoeot”, de nacht van Sjavoeot. Dr. G.Ha. Cohen Stuart geeft in zijn boek over de joodse feesten de verrassende opmerking van de joodse geleerde Steven Fine door dat we in Hand. 2:1 kunnen lezen dat de discipelen al bijeen wáren toen de Pinksterdag aanbrak. Hadden zij er soms ook al de Sjavoeot-leernacht op zitten? Het zou een verklaring kunnen zijn, maar we moeten er wel rekening mee houden dat deze instelling toch van later datum zal zijn geweest.

Ook voor de arme en voor de volken

In Lev. 23:22 is de laatste verordening betreffende Sjavoeot dat men de rand van het veld niet geheel zal afmaaien en de oogst daarvan niet zal opzamelen, maar het voor de arme en voor de vreemdeling zal laten liggen. Hier spreekt Gods zorg heel duidelijk! Sjavoeot en armenzorg horen blijkbaar bij elkaar. In de joodse traditie is het dan ook gewoonte om op dit feest het boek Ruth te lezen, de geschiedenis van een vrouw die zich vanuit het heidendom voegt bij het volk van God, ja, bij (en door) de HEERE Zelf. Ruth is het prototype geworden van de degenen die erbij komen. Om het in woorden van het boek Handelingen te zeggen: die

worden toegevoegd. Hoewel er in het jodendom vanouds ook een particularistische, dus strikt “nationaal” denkende stroming is (God heeft vooral een band met Zijn volk en niet met de overige volken), zijn er ook andere geluiden binnen het jodendom te horen. In de liturgie van de dagen naar Sjavoeot toe, waarin na de telling een kort gebed wordt uitgesproken, wordt nl. ook een psalm gezegd. Het is psalm 67, die na het opschrift precies negenenvertig woorden

Sjavoeot en armenzorg horen blijkbaar bij elkaar

De Tien Geboden op twee wetstafels

bevat! Behalve dat is het bij uitstek een psalm waarin het visioen getekend wordt van alle volken der aarde, die door God geleid en gezegend zullen worden en Hem zullen loven. Maar hij begint met de bede

Wekenfeest – Pinksterfeest

Ruth raapt aren op de akker van Boaz

dat God “ons”, dus Israël, genadig zij en Zijn aanschijn over “ons” doe lichten. Opdat...men op de aarde Uw weg kenne en onder alle heidenen Uw heil! Vanuit Israël gaat Gods heil naar alle heidenvolkeren der wereld uit. Dat is de duidelijke boodschap van deze psalm!

Wat een lezer van het Nieuwe Testament opvalt

Een paar korte notities tenslotte.

- Kerk en synagoge gaven aan Sjavoeot elk hun eigen interpretatie. De een vanuit het geloof dat in Jezus de Messias is gekomen, de ander vanuit het nog niet zien van de verlossing en het gegeven dat de tempel werd verwoest en de ballingschap opnieuw plaatsvond en het volk bij het geloof en de dienst der vaderen bewaard moest blijven....
- Zoals het jodendom geen aparte symbolen of vieringen kent bij Pinksteren, zo kent de kerk die ook niet. Het blijft even sober als in de synagoge. De werking van de Geest is moeilijk zichtbaar te

maken. Er is geen kribbe of kruis of een leeg graf. Het gaat vooral om het horen. Eerst het geluid als van een sterke windvlaag en dan alleen enkele tongen als van vuur. Maar het gaat om de woorden, de verkondiging van Gods grote daden. Niet van de Geest speciaal, maar van wat Hij in Jezus gedaan heeft.

- Zoals Sjavoeot de voortzetting is van Pesach, zo is Pinksteren de vijftigste dag van Pasen. De uittocht uit Egypte, de verlossing, zoals gevierd met Pesach, betrok Jezus bij de Sedermaaltijd op Zichzelf. En de evangelist Johannes wijst erop dat Jezus al op de avond van de dag van Zijn opstanding op Zijn discipelen blies en zei: “Ontvangt de Heilige Geest” (20:22). Pasen en Pinksteren vielen op één dag!
- Vanaf de Sinai klonk Gods woord tot Mozes en via hem tot Israël. Er staat in de Talmoed: Elk woord dat Gods mond verliet, verdeelde zich in zeventig talen. Hiermee geeft de joodse traditie al aan dat het Woord van God in alle talen van de wereld klinken moet tot heil van de volken. Dat is ook de bedoeling van het Pinksterwonder dat Hand. 2 beschrijft. Wij horen ieder in onze eigen taal van de grote dingen van God spreken! Dit wonder zet zich nog steeds voort wanneer er weer een vertaling van de Wet en het Evangelie in een nieuwe taal ergens ter wereld uitkomt.

Maar het gaat om de woorden, de verkondiging van Gods grote daden

De middelste van de Opgangsfesten

C.J. van den Boogert

De Opgangsfesten

Het Wekenfeest behoort tot de drie zogenaamde Opgangsfesten of Pelgrimsfeesten.

De opdracht daartoe werd gegeven in Exodus 23:14 "Driemaal per jaar zult gij een feest voor mij vieren".

Het gaat om:

- Pesach – het Paasfeest
- Sjavoeot – het Wekenfeest
- Soekot – het Loofhuttenfeest

Het worden de 'Opgangsfesten' genoemd omdat in de tijd dat de tempel in Jeruzalem stond de Joden de plicht hadden om driemaal per jaar 'op te gaan' naar Jeruzalem.

Hoewel alle drie de feesten oorspronkelijk oogstfeesten waren:

- Pesach, de eerstelingen van de gersteoogst;
- Sjavoeot, de eerstelingen van de tarweoogst;
- Soekot, het voleindigen van het oogstseizoen;

werd aan elk feest een centrale gebeurtenis uit de geschiedenis van het volk Israël verbonden.

- Pesach werd verbonden met de Uittocht uit Egypte;
- Sjavoeot stelt de viering van de schenking van de Torah centraal;
- Soekot benadrukt de tocht door de woestijn op weg naar het Beloofde Land.

Toch heeft men de gedachte aan de oogst nooit losgelaten.

Van de drie 'Opgangsfesten' worden er in de gemeente van Jezus, de Messias, twee gevierd:

Pasen, als feest van de opstanding;

Pinksteren, als feest van het nieuwe verbond en de gave van de Geest; de Geest die de wet, beter: de Torah, in de harten van de gelovigen schrijft.

Het Loofhuttenfeest heeft de kerk nooit officieel in het liturgische jaar opgenomen. Jammer, want het zou extra accent hebben kunnen geven aan het uitzien naar de wederkomst van Jezus en de voleinding.

Het wekenfeest

Dit jaar behandelen we in Vrede over Israël naast de Sabbat, de drie Opgangsfesten.

In het vorige nummer werd aandacht gegeven aan Pesach.

In deze uitgave staat het Wekenfeest of Sjavoeot centraal.

In de Schriftstudie en het artikel over de wijze waarop men in Israël nu Sjavoeot viert wordt reeds het meest wezenlijke verteld.

Omdat het Wekenfeest bij ons toch tamelijk onbekend is, zetten we een paar gegevens op rij.

We doen dat aan de hand van de namen waarmee het feest wordt aangeduid.

Van de drie 'Opgangsfesten' worden er in de gemeente van Jezus, de Messias, twee gevierd

De middelste van de Opgan

Op het
Wekenfeest
wordt een
van de vijf
feestrollen
gelezen, het
boek Ruth

Schoven op de akker

1. Oogstfeest

In het Oude Testament wordt het Wekenfeest alleen als een landbouwfeest, een oogstfeest aangeduid, Ex. 23:16. Het is de tijd van de gerste- en de daaropvolgende tarweoogst.

Toch wordt tegelijk al gedacht aan de oogst van mensen. Met Pesach vond de volksbevrijding van Israël plaats. De joodse wijzen zeiden in dit verband: “Met Pesach wordt de oogst van de wereld bepaald”. Met Sjavoet wordt dit verbreed tot alle levende wezens op aarde.

Op het Wekenfeest wordt een van de vijf feestrollen gelezen, het boek Ruth.

De rol beschrijft de gerste- en tarweoogst (Ruth 2:23).

Tevens laat het zien hoe een vrouw uit de volken, een Moabitische, een plek krijgt binnen Gods verbond met Israël: “uw volk is mijn

volk en uw God is mijn God” (Ruth 1:16)

2. Het feest van de eerstelingen

In Ex. 23:16 wordt tevens verteld dat Israël het gebod krijgt de eerste opbrengst van de oogst aan God toe te wijden (vgl. Lev. 23:15-17; Deut. 16:9v). Daartoe ging men op naar Jeruzalem om God in de tempel de eerste vruchten aan te bieden van het hen door de Here geschenken land. Het ging hierbij om de zeven vruchten van het land beschreven in Deut. 8:8: tarwe, gerst, druiven, vijgen, granaatappelen, olijven en dadels. Op het Wekenfeest gaat het om de door God gegeven vrucht.

3. Het wekenfeest

Vanaf de dag dat de eerste schoof of garve=omer van de gerst gesneden is en als beweegoffer aan de Here gebracht is, moet er geteld worden (Lev. 23:15-17):

gsfeesten

- zeven volle weken
- vijftig dagen.

De telling begint op de dag na de eerste paasdag, “van de dag na de sabbat” (Lev. 23: 15). Omdat de eerste paasdag als een sabbat wordt beschouwd, begint de telling altijd op de tweede dag van Pesach.

Nu wordt de betekenis van een paar dingen duidelijk:

- De tijd tussen Pasen en Pinksteren wordt ‘de tijd van het tellen van de Omer’, kortweg ‘de Omertijd’ genoemd naar de schoof gerst die geofferd werd.
- De naam Wekenfeest is ontstaan naar aanleiding van het tellen van de weken.
- Pinksteren betekent letterlijk ‘vijftigste’. Dat is de reden waarom men in de kerk over het Pinksterfeest is gaan spreken, n.a.v. de woorden: “En als de dag van het Pinksterfeest vervuld werd” (Hand. 2:1; vgl. Lev. 23:16).

4. Feest van de gelofte

De naam Sjavoet is dus ontleend aan de zeven weken die werden geteld. Daarnaast heeft de naam nog een andere achtergrond. Het Hebreeuwse woord Sjavoet betekent namelijk niet alleen ‘weken’, maar ook ‘gelofte’.

Aan het feest worden twee geloften verbonden:

- a. De gelofte die het volk Israël aan de voet van de berg Sinaï aflegde, toen het verklaarde: “Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen en daarnaar zullen wij horen” (Ex. 24:7)
- b. De gelofte, die de Here aflegde, toen Hij verklaarde, dat Hij het

door hem uitverkoren volk door geen ander zou vervangen.

5. Feest van de Wetgeving

Deze naam is ontstaan op grond van Ex. 19:1 waar staat dat Israël zich in de derde maand na de Uittocht bij de Sinaï legerde. Daar heeft de Here de Tien Geboden gegeven. Volgens de joodse traditie zou dat zeven weken na de Uittocht hebben plaatsgevonden.

Hier zien we opnieuw hoe Israël een oogstfeest als een feest met een historische inslag is gaan vieren.

Een belangrijke vraag is of het Wekenfeest deze betekenis al had in de tijd van Jezus. Feit is dat de eerste ons bekende vermelding “Wekenfeest is de dag waarop de Torah werd gegeven”, uit ongeveer 270 n. Chr. stamt. Toch spreekt het ‘boek der Jubileeën, een joods geschrift uit de tweede eeuw voor Christus, al over het Wekenfeest als het feest van de vernieuwing van het verbond dat de Here ten tijde van Noach sloot. De gedachte was dus ten tijde van Jezus reeds bekend. Uit de manier waarop

Wetstafels op Torahrol

aan het
feest
worden
twee
geloften
verbonden

De middelste van de Opgang

Lukas de uitstorting van de Heilige Geest op de Pinksterdag beschrijft, maken we op dat hij van deze traditie weet had.

Op Sjavoeot worden tijdens de samenkomst in de synagoge de Tien Geboden gelezen.

6. Slotfeest

Met deze naam wordt aangeduid dat het Wekenfeest beschouwd wordt als de afsluiting van Pesach. De Uittocht wordt dus gezien als voorbereiding op de wetgeving bij de Sinaï. In Israël beschouwt men Pasen en Pinksteren dus niet als twee los van elkaar staande feesten, maar als een twee-eenheid. In Sjavoeot komt Pesach tot vervulling. Rabbi Aaron HaLevi uit Barcelona heeft dit in de 13de eeuw als volgt onder woorden gebracht:

"Pascha is het zinnebeeld voor de nationale vrijheid van het volk Israël. Deze vrijheid dient slechts een ander, hoger doel, dat het volk zeven weken na de Uittocht uit Egypte bereikte, toen het de Torah op de Sinaï ontving: de geestelijke vrijheid. Deze vrijheid streefde het na en haar verwelkoming op het Wekenfeest betekent op de weg van het volk een keerpunt".

Hij verbindt dit tevens aan de Omertelling: "Daarom hield het vanaf de dag, dat het uit Egypte trok niet op de dagen en weken te tellen tot op de dag waarop het de Torah zou ontvangen en op welke de vrijheid van het volk ook een geestelijke vrijheid zou zijn. Daarin leek het op een mens, die op een bepaalde gebeurtenis vol ongeduld wacht en de 'dagen telt' totdat het geschiedt".

Instructief is ook de vraag: Waarom heeft God zeven weken gewacht

voordat Hij zijn volk de Torah schonk? Waarom niet direct bij de Uittocht? Omdat Israël geestelijk gereedgemaakt moest worden om de gave te kunnen aanvaarden. Hier zit het element in van het afleggen van de 'oude mens' en het aandoen van de 'nieuwe mens', zoals we dat na Pinksteren ook in het Nieuwe Testament tegenkomen.

Israël moest:

a. van de Egyptische onreinheid en z'n culturele invloed gereinigd worden. Er zouden 49 'eigenschappen' uit Egypte zijn waarvan het gereinigd moest worden. Vandaar de 49 dagen, waarbij het op elke dag van een van de onreinheden afgebracht werd. Daarom kon het pas op de vijftigste dag de Torah ontvangen.

En:

b. de Torah kent zeven dingen waardoor men verontreinigd wordt: de maandelijke onreinheid van een vrouw, bloeding, kraambed, verontreiniging door een lijk, lichamelijke onreinheid, verontreiniging van kleding en verontreiniging van het huis. Om van deze onreinheden bevrijd te worden heeft het zeven dagen van reiniging nodig. Omdat het volk in Egypte door al deze onreinheden verontreinigd was, had het in totaal 49 dagen, zeven maal zeven dagen, nodig voor reiniging voordat het de Torah kon ontvangen. Dat is precies de tijd van de Omertelling.

In de loop der eeuwen is in de kerk de directe verbondenheid van Pasen en Pinksteren steeds meer verloren gegaan. Voor het gevoel van veel

Op Sjavoeot worden tijdens de samenkomst in de synagoge de Tien Geboden gelezen

Mozes ontvangt de Torah, door Marc Chagall

kerkmensen zijn het twee aparte, los van elkaar staande, feesten. In het Nieuwe Testament is dat stellig niet het geval. De evangelist Johannes laat Pasen en Pinkstern samen vallen (Joh. 20:22). Ook in de vijfde eeuw laat Augustinus de parallele lijnen nog sterk zien: “zoals de joden Pesach vieren, de uittocht uit Egypte, en vijftig dagen later de verbondssluiting op Sinaï en de schenking van de Wet, zo vieren wij Pasen, feest van de opstanding, en vijftig dagen daarna het nieuwe verbond en de gave van de Geest”.

7. Tenslotte

Het is goed er op te letten dat de joodse traditie op het Wekenfeest

Het is goed er op te letten dat de joodse traditie op het wekenfeest altijd spreekt over: het feest van de wetgeving

altijd spreekt over: het feest van de wetgeving.

Waarom wetgeving en niet ontvangst van de wet?

De traditie wil benadrukken dat de wetgeving op een vaste datum plaatsvond.

Het in ontvangst nemen van de geboden is iets wat door een ieder elke dag en elke nacht weer gedaan moet worden. Hetzelfde is te zeggen van de Heilige Geest.

De Geest is eens en voorgoed aan de gemeente geschonken. Wij mogen ons elke dag weer opnieuw openstellen voor het ontvangen van Gods Geest.

Het Wekenfeest, zoals beleefd wordt in Israël

Als in Israël het Wekenfeest, Sjavoet, gevierd wordt is het voorjaar voorbij. Het subtropische land aan de rand van de woestijn kent twee seizoenen, winter en zomer.

In de winter moet het land regen krijgen, want ook al de tamelijk zeldzame zoetwaterbronnen zijn afhankelijk van regen. Ieder jaar is het de vraag, of er voldoende regen zal vallen. Het belang van regen is zo groot dat Joden over de gehele wereld vanaf het Loofhuttenfeest tot Pesach drie maal daags in het Achttingebed bidden om regen. Regen is nodig om het zaad te doen ontkiemen. De hoeveelheid regen en het tijdstip waarop die valt beslist of er voldoende geoogst zal kunnen worden. In Israël zelf wordt 's zomers gebeden om dauw. Dauw is nodig voor de goede rijping van granen en vruchten.

Oogstfeest

Het oogstseizoen begint met Pesach. Het eerste graan dat rijpt is gerst. De eerste garve (Hebreeuws: omer) daarvan werd tot de verwoesting van de tempel in het jaar 70 op de tweede dag van Pesach geofferd in de vorm van hele graankorrels. De herinnering daaraan blijft levend door de dagen te tellen van de omertijd. Lev. 23:15 schrijft voor om vanaf de dag van het garveoffer 50 dagen te tellen. Dat doen orthodoxe Joden trouw iedere avond tijdens het avondgebed tot de vijftigste dag (Grieks: pentekostè, Pinksteren), de dag van het Wekenfeest, Sjavoet. De op Pesach begonnen graanoogst eindigt met Sjavoet. Dat feest van het einde van de graanoogst werd onder

meer gevierd door twee broden van tarwemeel, met gist bereid, te offeren. Het eerste offer van de graanoogst bestond uit graankorrels op Pesach, het feest van de ongezuurde broden, matzot. Het verschil tussen beide offers illustreert het verschil tussen Pesach, Pasen, en het Wekenfeest, Pinksteren. Het uit Egypte verlosteslavenvolk is het ruwe materiaal, dat door het ontvangen en aannemen van Gods Torah een volk mag worden dat Hem in vrijheid naar Zijn wil leert dienen. Wie op grond van Gods verlossing Zijn partners zijn geworden, moeten graan malen en er brood van bakken. Gods verbondspartners ontwikkelen wat de schepping biedt om - niet met jenever maar met brood - hongerigen te voeden. Zoals een rabbijn zei: *én kèmach, én Torah, zonder meel (voedsel) geen Torah.*

Aan het offer van de twee tarwebroden wordt hoogstens teruggedacht tijdens de viering van Sjavoet in het moderne Israël. Evenals Pesach en het Loofhuttenfeest combineert het Wekenfeest twee elementen, de stand van zaken in de landbouw en een hoogtepunt uit de geschiedenis van het Joodse Volk op weg naar het Beloofde Land. Sinds eind negentiende eeuw Joden in het land Israël ook weer letterlijk de hand aan de ploeg hebben geslagen, besteden met name niet- en anti-religieuze dorpen, zoals kibboetsim opnieuw aandacht aan de agrarische kant van dit feest met landbouwfeesten en bloemencorso's.

De op
Pesach
begonnen
graan-
oogst
eindigt
met
Sjavoet

het gevierd en

Dr. G.Ha. Cohen Stuart

Kinderen uit een kibboets met bloemenkransen op het hoofd vieren Sjavoet

Salénoe

(Getooid met kransen)

Onze hoofden zijn getooid met kransen,
manden vol tot aan de rand.

Van heinde en ver komen we,
we brengen 'bechoerim'.

Van de Emek, van de Jordaan en de Sjaron
Uit Judea, uit Galilea en van de Hermon.

Maak vrij, maak vrij de weg.

Dit is de pelgrimstag.

Sla, sla, sla de trommels.

Laat de fluit klinken en zing --

Wij brengen de eerstelingen!

Niet alleen op het in Israël glooiende platteland wordt alles uitbundig versierd met bloemen. Ook synagogen worden versierd met bloemen en takken van (fruit)bomen. Sommigen versieren de Torahrollen met rozen. Zo schenken synagogen aandacht aan de bepaling in Misjnah Rosj Hasjana 1:2 dat op Sjavoet de hemelse rechtbank beslist hoe de fruitoogst zal uitvallen.

Verbondssluiting

Sjavoet is evenals Pesach en het Loofhuttenfeest niet alleen een oogstfeest. Eén van de Hebreeuwse namen van het Wekenfeest is *Atseret*, 'afsluiting, voltooiing'. Op het Wekenfeest wordt de voltooiing van de uittocht uit Egypte gevierd. Op de 50e dag werden de uit Egypte verlost stammen een volk, sloot God met Israël zijn verbond (Ex. 19-24) en gaf Hij de Torah als wegwijzers ten leven. Zeker sinds de tweede eeuw voor Chr. wordt de verbondssluiting verbonden aan het Wekenfeest. Pas vanaf de verbondssluiting, waarbij God aan Israël de Torah gaf, leefde het volk echt in vrijheid. In die zin legde een rabbijn Ex. 32:16 uit: *De tafelen waren het werk Gods en het schrift was het schrift Gods, op de tafelen gegrift. Omdat het Hebreeuws oorspronkelijk geen klinkertekens kent, kan in plaats van 'gegrift (charoet)' ook 'vrijheid (cheroet)' gelezen worden. De tekst luidt dan: De tafelen waren het werk Gods en het schrift was het schrift Gods, op de tafelen der vrijheid (Avot 6:2).*

Op Sjavoet (in 2005 op 13 juni) wordt

Een nacht van studie

Op het Wekenfeest wordt de voltooiing van de uittocht uit Egypte gevierd

Het Wekenfeest, zoals het gevi

de verbondssluiting en het geven van de Torah herdacht. Ex. 19:10 bericht dat het volk was opgedragen zich twee dagen voor de verbondssluiting te heiligen en de kleren te wassen. Volgens rabbijnse uitleg behoort het wassen van kleren gepaard te gaan met het nemen van een ritueel bad. Het volk dat zich gereinigd had bracht de nacht waarin God tot het volk sprak wakend door.

Daarom wordt ter herinnering daaraan de nacht van het Wekenfeest wakend een studerend doorgebracht. Zo leeft men mee met de nacht die beschreven is in Ex. 19:16-24.

Aan het einde van die nacht openbaarde God zich in rook en vuur. De bazuin, de ramshoorn klonk en God sprak tot het volk de woorden: *Ik ben de Here, uw God, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis geleid heb.* In Hand. 2 herhalen zich de natuurverschijnselen van de openbaring op Sinai.

Ervaringen

Meer dan twintig jaar hebben mijn vrouw en ik in Jeruzalem die nacht van waken en studeren meegemaakt. Steeds is het een andere, maar opnieuw bijzondere en verwarmende ervaring. De eerste keer was bijna een openbaring. We wisten niet wat we konden verwachten.

's Avonds rond half elf begon het pro-

gramma in de synagoge. We volgden een drietal lezingen van anderhalf uur. Tussen iedere lezing was er een pauze van een kwartier om na te praten en wat te eten en te drinken in de tuin van de synagoge. De lezingen gingen over thema's die te maken hebben met de verbondssluiting op Sinai, de schriftlezingen voor Sjavoet en de verhouding tussen Schrift en traditie.

Ook de verhouding tussen Israël en de volkeren kwam aan de orde. Het boek Ruth, dat de feestrol is die op het Wekenfeest gelezen wordt, bleek geen romantische novelle die zich toevallig afspeelt tijdens de oogst. Het gaat vooral om die niet-Joodse vrouw die haar schoonmoeder volgt en er bewust voor kiest de banden met haar heidense herkomst te verbreken en haar leven te stellen in vertrouwen op Israëls God. Ruth is voor het jodendom het voorbeeld van alle heidenen die tot geloof in Israëls God komen en beseffen dat je daartoe moet breken met je heidens verleden. Je kunt niet Israëls God dienen en Hem zoeken bij volle maan. In Ruth 1:16 zegt Ruth eerst *uw volk is mijn volk* en pas daarna *uw God is mijn God*. De God van Israël dienen vereist eerst en vooral actieve solidariteit tonen met het Joodse volk. Zonder die solidariteit is de belijdenis *uw God is mijn God* onwaarachtig.

De eerste keer dat we de nacht van studie tijdens het Wekenfeest meemaakten beleefden we een verrassend hoogtepunt. In de loop van zo'n nacht dreigt de slaap je soms even te machtig te worden. Na afloop van de derde lezing liepen we rond 4 uur 's nachts met leden van de synagoge naar het plein voor de Westelijke (Klaag)muur

Ook de verhouding tussen Israël en de volkeren kwam aan de orde

erd en beleefd wordt in Israël

van de tempel. Onder weg passeerden ons groepen psalmen zingende jongeren met dezelfde bestemming. Op het plein waren vele duizenden die ook na een nacht studie het ochtendgebed kwamen bidden, met de ogen gericht naar die muur. Het vroege zonlicht weerkaatste op het gouden dak van de rotskoepel. Toen de zon ons begon te verwarmen, hadden we het gevoel meegedragen te worden op de vleugelen van de Geest. De betekenis van Hand. 2 drong voor het eerst echt tot ons door. De zingende en biddende menigte was zeker niet 'vol zoeten wijns'.

Lukas schreef: *Toen de Pinksterdag aanbrak waren allen tezamen bijeen. Wanneer waren zij samengekomen, als ze op dat moment al bijeen waren? Was het de voorgaande avond geweest om die gehele nacht samen de woorden van de openbaring op Sinai met elkaar te bestuderen in het licht van wat zij met Christus ervaren hadden? Hebben die nacht de discipelen samen de woorden die de Here Jezus tot hen gesproken had overwogen? Viel er, terwijl ze zo studeren bijeen waren, nieuw licht op Zijn woorden en daden, kregen ze het inzicht dat nodig is om het Evangelie te kunnen verkondigen? Geldt niet voor de gehele gemeente: 'wie niet studeert is niet bekeerd'?*

De rabbijnse overlevering vertelt van twee rabbijnen uit de Eerste Eeuw die met elkaar de woorden van de Torah bestudeerden en daarna die van de profeten en van de geschriften. Daarop verheugde zich, zo zegt de overlevering, de Torah zoals op Sinai, toen ze voor het eerst aan Israël gegeven werd - en de Torah werd tot vuur op hun hoofden.

Die eerste nacht van leren op Sjavoet heeft ons, geloven we, dichterbij de ervaring gebracht die de discipelen die nacht hebben gehad. Het wonder van de tongen als van vuur op hun hoofden blijft. Maar we hebben aan den lijve ervaren, Gods Geest daar inspireert (van spiritus, geest) waar mensen bijeenkomen rond Gods Woord, samen studierend en elkaar bevragend naar de betekenis van het Woord in de hoop het beter te leren verstaan en daardoor beter te kunnen uitdragen.

Spreekbeurten

Voor het verzorgen van een Israël avond kunt u een beroep doen op Deputaten Kerk en Israël.

U hebt de keuze uit de volgende onderwerpen:

- Het joodsgodsdienstige leven geïllustreerd aan de hand van voorwerpen; ds. C.J. van den Boogert.
- Joodse feesten; ds. C.J. van den Boogert.
- Het joodse karakter van de geschriften van Lukas (Lukas en Handelingen); ds. C.J. van den Boogert.
- Reisverslag van een reis naar voormalige joodse centra in Oost-Europa en Auschwitz, met diapresentatie; ds. J.G. Schenau.
- De politieke situatie in Israël, met diapresentatie; dhr. C. van der Spek.
- Het gebed voor Israël; ds. G.J. Capellen.
- De betekenis van Israël voor de kerk; ds. G.J. Capellen.
- Het herstel van Israël (Ezechiël 37); ds. H. Biesma.
- Het behoud van gans Israël (Romeinen 11); ds. H. Biesma

Kwarkblintzes

Kwarkblintzes, een echt melkprodukt, worden veel gegeten met Sjavoeot.

- 2 eieren
- 2 eetlepels plantaardige olie
- 2,4 dl melk of water
- 100 g gezeefde bloem
- 1/2 theelepel zout
- margarine of boter om in te bakken

Meng de eieren, olie, melk of water, bloem en zout. Zet het beslag 30 minuten in de koelkast.

Smelt in een koekenpan met een

doorsnede van 18 cm 1 theelepel boter. Bedek de bodem van de pan met een dun laagje beslag. Bak de pannenkoek tot de onderkant bruin is. Leg hem op een stuk vetvrij papier.

Kwarkvulling

- 450 g cottage cheese of kwark
- 125 g zachtgeroerde roomkaas
- 2 eierdooiers, losgeklopt
- 3 tot 4 eetlepels suiker
- 1/4 theelepel vanille-extract
- 1/2 theelepel geraspte citroenschil (desgewenst)

Roer alle ingrediënten door elkaar tot een gladde massa.

Om de blintzes te vullen schept u 1 opgehoopte eetlepel van de vulling midden op de gebruide kant van de blintzes. U vouwt twee zijkanten naar binnen, over de vulling, en dan de onder- en bovenkant over elkaar heen, zodat u een envelop krijgt. Bak de blintzes aan beide zijden bruin. Geef er zure room of jam bij.

Colofon

Commissie van redactie

drs. C.J. van den Boogert
ds. A. Brons
ds. H.D. Rietveld

Eindredacteur

drs. C.J. van den Boogert
Graspieper 8
8081 ZR Elburg
tel.: (0525) 69 02 22
e-mail:
booge269@planet.nl

Internetpagina

www.kerkenisrael.nl

Administratieadres

Landelijk kerkelijk bureau
van de Chr. Geref. Kerken
Vijftien Morgen 1
3901 HA Veenendaal
Postbus 334
3900 AH Veenendaal
tel. (0318) 58 23 50
fax (0318) 58 23 51
e-mail: lkb@cgk.nl

Penningmeester

H. van Braak
Prins Willem-Alexander-
park 133
3905 CD Veenendaal

tel.: (0318) 51 54 27

e-mail:

h.h.van.braak@hccnet.nl
Gironummer 365271,
t.n.v. penningmeester
deputaten Kerk & Israël
CGK te Veenendaal

Voor legaten en schenkingen kunt u contact opnemen met de penningmeester; hij geeft ook gaarne informatie over diverse aan te bevelen projecten.